

NACKA
KOMMUN

Kommunrevisionen

Revisionsplan för Nacka kommun 2017

Fastställd 2017-05-03

Innehållsförteckning

1	Uppdrag och mål.....	3
1.1	Revisorernas uppdrag	3
1.2	Samordnad revision.....	4
1.3	Revisionens mål	4
1.4	Aktiviteter.....	4
2	Risk och väsentlighet	5
2.1	Revisionsinsatser och revisionsprojekt	5
2.1.1	Årlig granskning	5
2.2	Övergripande granskning av nämnder	6
2.3	Lekmannarevision i bolagen	10
2.4	Fördjupande granskningsprojekt och förstudier	11
2.4.1	Nacka bygger stad	11
2.4.2	IT.....	11
2.4.3	Exploateringsprocessen	12
2.4.4	Kommunstyrelsens arbete genom utskott och kommittéer	12
2.4.5	Intern kontroll kopplat till betalningar till föreningar	13
2.4.6	Utbildningsområdet	13
2.4.7	Uppföljning av tidigare granskningar	13
2.5	Granskningar som bedöms angelägna men som inte rymms inom budget detta år	13
2.5.1	IT-områden/frågeställningar inom IT.....	13
2.5.2	Pulsen Combine.....	14
2.5.3	Intern kontroll kopplat till avtal avseende skötsel av naturreservat, m m.....	14
2.5.4	Granskning av diarietföring och arkivering.....	14
2.5.5	Arbets- och företagsnämnden	15
2.5.6	Granskning av konsultanvändning.....	15
2.6	Redovisningsrevision.....	15
2.7	Ansvarsprovningen.....	17
3	Revisorernas särskilda granskning.....	18
3.1	Särskild granskning av styrelse och nämnder	18
4	Kompetensutveckling och nätverk	19
5	Kommunikation.....	19
6	Kansliservice.....	20

Revisionsplan 2017 för Nacka kommun

Kommunrevisorernas uppgifter följer av kommunallag, god revisionsordning i kommunal verksamhet (såsom den definieras av SKL och Skyrev) och revisionsreglemente. Revisionen syftar ytterst till att ge kommunfullmäktige underlag till ansvarsprövning av nämnder, styrelser och enskilda förtroendevalda.

I denna revisionsplan redovisas planerade revisionsinsatser och projekt för år 2017. Inriktningen baseras på revisorernas risk- och väsentlighetsanalys. Beslut om förändrad inriktning i granskningen kan bli aktuell utifrån händelser i kommunen som inte kan förutses samt förändringar i omvärlden.

Revisionen består av de förtroendevalda revisorerna och deras sakkunniga biträden. I Nacka kommun biträds revisorerna av Ernst & Young AB (EY).

1 Uppdrag och mål

1.1 Revisorernas uppdrag

Revisorerna prövar om:

- ◆ verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt
- ◆ räkenskaperna är rättvisande
- ◆ den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig

För att kunna ge underlag till kommunfullmäktiges ansvarsprövning granskar revisorerna årligen all verksamhet som bedrivs inom nämnders och styrelser verksamhetsområden. Med all verksamhet avses styrelser och nämnders olika verksamheter som utförs inom deras verksamhetsområden såväl i egen regi som av externa utförare. Det avser också styrelser och nämnders aktiviteter och verksamheter på ett övergripande plan samt ur ett kommun-koncernperspektiv.

Granskningen av styrelser och nämnders styrning och interna kontroll är central, särskilt i situationer där organisation och utförandeformer varierar och förändras över tiden.

Delårsrapport och årsredovisning, inklusive den sammanställda redovisningen, granskas årligen. Revisorerna ska även bedöma om resultaten i delårsrapporten och årsredovisningen är förenliga med de mål fullmäktige beslutat om i budgeten och planen för ekonomin. Revisorerna ska skriftligen uttala sig om detta, dels i uttalande över delårsrapporten och dels i revisionsberättelsen.

Revisionen granskar också kommunens samlade verksamhet i förvaltning och bolag ur ett övergripande ägar- och styrperspektiv. Kommunstyrelsens uppsikt är av central betydelse i ägarstyrningen och förvaltningskontrollen och därmed också för revisorernas granskning.

Revisorernas bedömning lämnas i revisionsberättelsen och fortlöpande under året i revisionskrivelser.

Samordnad revision

Samordnad revision mellan kommunförvaltningen och dess bolag är ett viktigt instrument för ägarens, dvs kommunfullmäktiges, kontroll och uppföljning. Vid sidan av den revision som enligt Aktiebolagslagen görs av yrkesrevisorer i bolagen ska också de förtroendevalda revisorerna granska verksamheten. I den rollen är de förtroendevalda revisorerna lekmannarevisorer enligt aktiebolagslagens regelverk. Den samordnade revisionen ger förutsättningar att bedöma hur kommunen arbetar med ägarstyrning och förvaltningskontroll. Granskningen sker utifrån ett övergripande ägar-/ styrperspektiv där ägardirektiven utgör en väsentlig grund för granskningen.

Lekmannarevisorernas uppgift i de kommunala bolagen är att granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om den interna kontrollen är tillräcklig samt om anvisningar från årsstämman följs. Granskningen ska ske enligt god sed och resultera i en granskningsrapport med tillhörande granskningsredogörelse som presenteras för årsstämman via respektive bolags styrelse. Granskningsrapporten ska även fogas till revisionsberättelsen avseende Nacka kommun.

1.2 Revisionens mål

Revisionens övergripande mål är att verka för att fullmäktiges mål och uppdrag fullföljs. Insatserna ska präglas av en god dialog med kommunens politiska och administrativa ledning samt av en stödjande och förebyggande revisionsprocess.

Målen i granskningen är att:

- ◆ Genomföra revisionsinsatser med en hög kvalitet som bidrar till förbättringar och en ökad effektivitet i Nacka kommuns verksamhet.
- ◆ Använda de tilldelade resurserna så effektivt som möjligt.
- ◆ Leva upp till god revisionsmedvetenhet i kommunal verksamhet och till kommunallagens intentioner.

1.3 Aktiviteter

Aktiviteter för att uppnå målen:

- ◆ Kontinuerlig kommunikation med och avrapportering till kommunfullmäktiges presidium. Vid minst två tillfällen per år informeras hela kommunfullmäktige om revisionens arbete.
- ◆ Möten med styrelse/nämnder och tjänstemän som ett led i en öppen dialog och med syfte att revisionen ska verka stödjande och förebyggande.
- ◆ Löpande följa kommunens utveckling genom att ta del av lägesrapporter och prognoser för verksamhet och ekonomi.
- ◆ Genomföra fördjupande granskningar baserade på relevanta väsentlighets- och riskanalyser som grund för ansvarsprövningen, men som också är till nytta i nämndernas kontinuerliga förbättringsarbete.

2 Risk och väsentlighet

Grunden för uppdraget och den planerade revisionsinriktningen är en väsentlighets- och riskbedömning som revisorerna genomfört. Denna tar sin utgångspunkt i dels förändringar i omvärlden, dels den aktuella situationen i Nacka kommun och fullmäktiges mål/uppdrag. Iakttagelser från tidigare års revisionsgranskningar och revisionens möten med styrelse/ nämnder har beaktats.

Väsentlighets- och riskanalysen görs i samverkan mellan de förtroendevalda revisorerna och EY. De förtroendevalda revisorerna beslutar om vilka fördjupade granskningar som ska göras samt inriktning och omfattning av dessa. I sin bedömning har revisorerna beaktat riskernas väsentlighet och revisionsrisken, dvs. risken för att revisorerna gör felaktiga uttalanden i revisionsberättelsen eller inte förmår lyfta fram väsentliga förhållanden som har betydelse för ansvarsprövningen.

För att minska revisionsrisken inriktas insatserna på att granska verksamhetens styrning och ledning. I detta innefattas bland annat styrelsens/nämndens förmåga att hantera risker och förändrade/ökade åtaganden/behov i verksamheten samt styrning med syfte att uppnå en ekonomi i balans och god ekonomisk hushållning.

Till detta ska läggas att revisionen granskar på vilket sätt styrelse och nämnder tar ansvar för den politiska styrningen i förhållande till den verkställande förvaltningen/ tjänstemannaorganisationen. Granskningen avser även hur styrelser och nämnder säkerställer att beslut som fattas byggs på kvalitetssäkrat beslutsunderlag.

Kommunens omfattande investeringsplaner kräver väl utvecklade strategier, kontinuerligt uppdaterade riskanalyser och underbyggda beslutsunderlag. Bland annat gäller detta områdena planarbete, kompetensförsörjning och finansiering. Det ställer höga krav på kommunstyrelsen och de ansvariga nämnderna, gällande bland annat en god projekthantering, inbördes information och dialog, liksom information och dialog med olika aktörer i kommunen och med ett snabbt växande antal medborgare.

2.1 Revisionsinsatser och revisionsprojekt

Revisionen ska årligen granska all verksamhet. Den årliga granskningen sker genom såväl övergripande som grundläggande granskning samt fördjupade granskningar.

2.1.1 Årlig granskning

Den årliga granskningen bygger på en kombination av olika metoder och tillvägagångssätt för att granska verksamheten med syfte att bedöma om nämnder och styrelser har en tillfredsställande styrning och intern kontroll. Den genomförs genom att fortlöpande ta del av relevanta skriftliga dokument t.ex. mål- och styrdokument, protokoll och övriga handlingar samt genom möten med nämnder/verksamhet i samband med revisionssammanträden eller verksamhetsbesök (*övergripande granskning*).

1. Vidare granskas nämndernas interna kontroll, delårsbokslut och årsredovisning (*grundläggande granskning*). Därutöver genomförs *fördjupade granskningar* utifrån risk-

och väsentlighetsbedömningen samt erfarenheterna från den övergripande och grundläggande granskningen. *Löpande granskning av grundläggande dokument.*

Utgångspunkten för granskningen är de mål och uppdrag som fullmäktige givit kommunstyrelse och nämnder. Granskningen ska ge svar på hur styrelsen/nämnder mottar, genomför och återredovisar mål och uppdrag.

Den årliga granskningen omfattar flera steg och genomförs löpande under revisionsåret med hjälp av:

2. *Årlig väsentlighets- och riskanalys*

- mål- och budgetdokument
- ekonomi- och verksamhetsrapporter, delårsrapporter och bokslut
- riktlinjer
- beslutsunderlag och protokoll
- beskrivning av internkontrollsystem
- beskrivning av redovisningssystem
- delegationsordning

3. *Kommunikation med den verksamhet som granskas i samband med:*

- genomförda granskningsinsatser
- särskilda överläggningar i samband med revisionens sammanträden

4. *Möten med nämnder/verksamhet genom:*

- Frågor och dialog med inbjudna företrädare från de nämnder/verksamheter som prioriteras under året.

5. *Granskning av delårsrapport, intern kontroll kopplat till räkenskaperna samt årsredovisning*

- Genomförs med utgångspunkt i en väsentlighets- och riskanalys.

6. *Bedömning om ansvarig nämnd/styrelse skapat förutsättningar för tillräcklig styrning och uppföljning samt om relevanta interkontrollsystem finns och fungerar tillfredsställande.*

2.2 Övergripande granskning av nämnder

Kommunallagens krav på årlig granskning av all verksamhet genomförs genom en dialog med företrädare för styrelse/nämnd och verksamheten. De revisionsfrågor som revisionen för dialog kring förbereds och översänds till berörd styrelse/nämnd innan mötena genomförs. Under 2017 planeras möten med bl.a.

- Kommunstyrelsen
- Utbildningsnämnden
- Arbets- och företagsnämnden
- Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Vid mötena ställs ett antal generella och specifika frågor till nämnderna. I vissa fall kompletteras dessa med fördjupade granskningar. De specifika frågorna fastställs vid revisionsmöte innan frågorna sänds till de inbjudna. Även tjänstemän i ledande befattning kan bjudas in till revisorernas möten för att informera om förhållanden av intresse för revisionen. För 2017 planeras bl a tjänstemän bjudas in för att informera om internrevisionens arbete och IT.

Exempel på generella frågor:

- ▶ Bedömning av verksamhetens måluppfyllelse och ekonomiska resultat.
- ▶ Hur säkerställer styrelse/nämnd att verksamheternas mätning, bedömning och återrapportering av måluppfyllelse grundar sig på relevanta mått och tillförlitliga mätningar?
- ▶ Hur arbetar nämnd/styrelse med intern styrning och kontroll (inkl. riskbedömningar, åtgärdsplaner och uppföljning)? I frågan ingår även uppföljning av risk för oegentligheter såsom mutor, bestickning och bedrägeri.
- ▶ Hur följs privata utförare/entreprenörer upp och vilka krav på åtgärder ställs?
- ▶ Hur utförs kontroller av checkmottagares leverans av kvalitet?
- ▶ Vilken är nämndens syn på verksamhetens kompetensförsörjning, kompetensbehov och säkerställande av kompetens?
- ▶ Hur följs avtalstroheten upp kopplat till leverantörsavtal?
- ▶ Vilken bedömning gör styrelsen/nämnden av effekter av ökat flyktingmottagande och vilka strategier finns kopplat till detta?

Nämndspecifika revisionsfrågor inför 2017:

Kommunstyrelsen

- ▶ Nacka bygger stad – styrning, kontroll och uppföljning. Under 2016 genomfördes två förstudier avseende dels Nacka bygger stad, dels Tunnelbaneprojektet. Uppföljning av dessa förstudier görs 2017 samt fortsatt granskning av kommunstyrelsens styrning, kontroll och uppföljning.
- ▶ Tunnelbaneprojektet – uppdaterade riskanalyser, kalkyler, finansiell redovisning och intressebevakning.
- ▶ Exploateringsverksamheten – styrning, kontroll och uppföljning.
- ▶ Kommunstyrelsens styrning och kontroll kring IT.
- ▶ Hur ser kommunens analys av och anpassning till nya förutsättningar pga utjämningsystemet ut?
- ▶ Strategier vad gäller flyktingmottagandet i Nacka kommun?
- ▶ Kommunstyrelsens ägarstyrning avseende bolagen.
- ▶ Arbetet i utskott och kommittéer – är riktlinjer, delegationsordningar relevanta och lagenliga? Hur säkerställs att arbetet sker enligt dessa?

- ▶ Kommunstyrelsen med utskott i förhållande till andra nämnder, t ex MSN, UBN, SN och ÄN?
- ▶ Kommunstyrelsens ansvar; möjligheter och sätt att ta ansvar för personalpolitiken och kompetensförsörjningen?
- ▶ Kontroll och uppföljning avseende samarbetsavtal med föreningar exempelvis i Velamsund.

Förbundsverksamheter

- ▶ Brandförsvaret och Käppalaförbundet– avtal, styrning och uppföljning.

Arbets- och företagsnämnden

- ▶ Styrning, uppföljning och kontroll vad gäller flyktingmottagandet i Nacka kommun?
- ▶ Styrning, uppföljning och kontroll vad gäller SFI-verksamheten?
- ▶ Styrning, uppföljning och kontroll vad gäller Vuxenutbildning?
- ▶ Samverkan med privata aktörer enligt reglemente för att identifiera arbeten. Hur går detta till i praktiken? Strategier, genomförande, uppföljning och resultat?
- ▶ Hur sker samverkan med försäkringskassan, Af, skola m.fl.?
- ▶ Hur bevakar nämnden turerna kring Kompetensutvecklingsinstitutet?
- ▶ Feriearbeten; hur arbetar man med detta för ungdomar? Krav enligt reglementet?
- ▶ Uppföljning av ungdomar 16-19 år som varken bedriver studier eller arbetar.
- ▶ Nämndens syn på att försörjningsstödet handhas av nämnden?
- ▶ Kan nämnden möta behovet hos ensamkommande flyktingbarn i form av familjehem, HVB-hem och andra insatser?

Fritidsnämnden

- ▶ Fungerar verksamheterna ändamålsenligt?
- ▶ Uppföljning av hantering och kontroll av föreningsbidrag?
- ▶ Samverkansförhållande med fastighetskontoret och Utbildningsnämnden.
- ▶ Hur fungerar arbetet med att balansera mellan pojkar och flickors möjligheter att utöva fritidsaktiviteter?

Kulturnämnden

- ▶ Långsiktig strategi för HAMN
- ▶ Upphandling av HAMN
- ▶ Upphandling av bibliotek
- ▶ Hur säkerställs att i budgeten avsatta resurser fullt ut kan användas av biblioteken?
- ▶ Kontroll och underhåll av konst
- ▶ Nämndens medverkan i utbyggnaden av Nacka?

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

- ▶ Hur säkerställs att beslut som fattas på delegation fattas regelrätt? Kontroll tillräcklig?
- ▶ Hur fungerar samverkan med andra nämnder, bl a Natur- och trafiknämnden?
- ▶ Hur genomförs den interna kontrollen med riskanalyser inom MSNs olika verksamhetsområden, planenheten, bygglovenheten och miljöenheten
- ▶ Löpande uppföljning av nyttjandet av konsulter och utvärdering av deras arbete.
- ▶ Är det tydligt vad nämnden respektive tjänstemännen gör? Sker en förskjutning från nämnd till tjänstemän och finns en medvetenhet och bedömning av effekter av detta?
- ▶ Kvalitetspåverkan av att stadsbyggnadsarbetet behöver gå snabbare? Hur säkerställs fortsatt god kvalitet från nämndens sida?

Natur- och trafiknämnden

- ▶ Hur fungerar samverkan med andra nämnder, bl a MSN?
- ▶ Analyser av behov inför den planerade befolkningstillväxten?
- ▶ Hur görs bedömningar av ökade driftskostnader i samband med nya tunnlar, kajer etc?
- ▶ Hur ser process ut för att styra och följa upp entreprenörer som på uppdrag av kommunen sköter verksamhet i reservaten?
- ▶ Hur arbetar nämnden för att kvalitetssäkra budgetar för investeringar?

Socialnämnden

- ▶ Hur bedömer nämnden riskläget i sin verksamhet kopplat till ökade behov av nämndens verksamhet? (ökad droganvändning, ökad psykisk ohälsa osv)
- ▶ Hur fortlöper arbetet med att ta fram ett ledningssystem för kvalitet?
- ▶ Hur bedrivs verksamhet utifrån lotterilagen, alkohollagen, lagen om anordnande av visst automatspel, tobakslagen och lag om handel med vissa läkemedel?
- ▶ Placeringar i boenden. Styrning, uppföljning, kontroll. Verksamhet och ekonomi?
- ▶ Uppföljning av avtal med utförare? Vilka riktlinjer finns och vilken uppföljning och kontroll sker? Vad styrs i avtalen?
- ▶ Vilka riskanalyser finns kopplat till det fortsatta införandet av nya systemet Pulsen Combine (ekonomiska och verksamhetsmässiga) och hur fortlöper implementeringen?

Utbildningsnämnden

- ▶ Hur säkerställs att de riktade resurserna kommer eleverna till del och ger resultat utifrån de politiska intentionerna? (satsningar på elever med behov av stöd)
- ▶ Vidtas ändamålsenliga åtgärder för att hantera problemet med hemmasittare?
- ▶ Vilka analyser och åtgärder vidtas kopplat till skillnader i resultat mellan skolorna?

- ▶ Är styrsystemet kopplat till de vetenskapliga rön som finns vad gäller metoder för goda resultat i skolan?
- ▶ Vilka konsekvenser får det med hög prioritering av att tillgodose förstahandsvalet av skola för eleverna?
- ▶ Hur arbetar nämnden med att leva upp till kraven på Elevhälsan som infördes i nya skollagen 2011? (alla elever ska ha tillgång till läkare/psykolog/kurator samt specialpedagogisk kompetens)
- ▶ Hur arbetar nämnden för att leva upp till krav i nya skollagen om att alla skolor ska ha tillgång till skolbibliotek?
- ▶ Hur arbetar man för att öka elevers fysiska aktiviteter?

Valnämnden

- ▶ Hur är Valnämndens arbete upplagt och organiserat över fyraårsperioden?
- ▶ Finns en strategi för att på ett tillfredsställande sätt genomföra val 2018 med den växande befolkningen? (fler valdistrikt, lokaler mm)?
- ▶ Åtgärder kopplat till brister som identifierades i valet 2014, bl a vad gäller rekrytering av valförrättare, valförrättares arbetsförhållanden, etc.
- ▶ Hur sker information om att det finns möjlighet att få stöd för personer som har svårt att själva ta sig till vallokalen?

Äldrenämnden

- ▶ Styrning av hemtjänsten.
- ▶ Styrning och kontroll vad gäller systemet Pulsen Combine.
- ▶ Läkemedelshantering vid äldreboenden. Är läkemedelshanteringen kvalitetssäkrad?
- ▶ Hur arbetar nämnden med att leva upp till ökade krav inom exempelvis demensvården från och med 2015?

Överförmyndarnämnden

- ▶ Hur säkras tillgången till gode män/förvaltare till ensamkommande flyktingbarn?
- ▶ Hur arbetar nämnden med uppföljning och omprövning av gode män/förvaltare?
- ▶ Intern kontroll kopplat till årsräkningar?
- ▶ Hur arbetar nämnden med riskanalyser?
- ▶ Hur arbetar nämnden med utbildning av gode män?
- ▶ Antal med behov av god man/förvaltare som hanteras av företag och anledning till detta?

2.3 Lekmannarevision i bolagen

Revisorerna planerar att under året besöka Nacka Energi AB och Nacka vatten och avfall AB.

Exempel på frågor som är viktiga att följa upp:

- Följsamhet till ägardirektiv
- Intern kontroll

Fördjupningsgranskningar från tidigare år kommer att följas upp.

2.4 Fördjupande granskningsprojekt och förstudier

I det följande redovisas de granskningsinsatser som prioriterats utifrån revisorernas bedömning av risk och väsentlighet.

2.4.1 *Nacka bygger stad*

Under 2016 genomfördes förstudier avseende Nacka bygger stad och Tunnelbaneprojektet. 2017 kommer revisorerna fortsatt att följa kommunstyrelsens och miljö- och stadsbyggnadsnämndens styrning, kontroll och uppföljning avseende Nacka bygger stad.

Under 2017 kommer revisionen att genomföra en fördjupad granskning där vi följer enskilda planprojekt från start till avslut. Revisionsfrågor är bl a riskanalyser, beslutsfattande, hur problem som uppkommer hanteras utifrån beslut och dokumentation, kalkyler, blir slutprodukten som tänkt enligt politiska beslut, etc. Nya gatan/Elverkshuset och nya gatan Stadshusområdet (kommunal mark) samt Kvarnholmen etapp 2 (privat mark) är projekt som kommer att omfattas av granskningen. Såväl kommunstyrelsens som miljö- och stadsbyggnadsnämnden omfattas av granskningen.

2.4.2 *IT*

Informationssäkerhet omfattar hela kommunens verksamhet och all information oavsett om den finns i datorer, i ett telefonsamtal eller på ett papper. Då stora delar av informationen hanteras med hjälp av IT-system så handlar informationssäkerhet även om teknik. Intrång i IT- och informationssystem blir allt mer vanligt och utgör därmed en central risk för en offentlig verksamhet som handhar en mängd känslig information. För att kunna säkerställa en tillräcklig nivå av informationssäkerhet i en kommuns olika förvaltningar och bolag är det viktigt att informationssäkerhetsarbetet bedrivs systematiskt och långsiktigt. Brister i kommunens systematiska IT- och informationssäkerhetsarbete kan skada medborgarnas förtroende för kommunen. Det kan också äventyra kommunens efterlevnad av lagkrav och det kan skada kommunens ekonomi genom att säkerhetsincidenter uppstår. I takt med att kommunens verksamheter blir allt mer beroende av IT-stöd ökar även behovet av IT-säkerhet.

IT-säkerhet är en del av det övergripande begreppet Informationssäkerhet, vilket omfattar IT-säkerhet och administrativ säkerhet som är relaterad till hantering av information i olika verksamheter. IT-säkerhet är skydd av information i informationsbehandlande tekniska system. Administrativ säkerhet avser regler för personal och säkerhetsklassning av information. Informationssäkerhet innebär att tillgänglighet, riktighet, konfidentialitet och spårbarhet säkerställs.

Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer att kommunen har en tillräcklig styrning och intern kontroll vad gäller informationssäkerhet och it-säkerhet.

2.4.3 Exploateringsprocessen

Nacka växer snabbt och bedriver ett omfattande exploateringsarbete. För Nacka kommun är det därför väsentligt att det finns tydliga och säkra processer kring exploateringsarbetet.

År 2014 genomfördes en fördjupad generell granskning av exploateringsprocessen. Den granskningen kommer att följas upp under 2017.

Vidare sker en fördjupad granskning avseende följande revisionsfrågor:

- ▶ Är exploateringsavtal skrivna på ett tydligt sätt utifrån att det praktiskt går att följa upp att ställda krav verkligen genomförs? Sker en sådan dokumenterad uppföljning?
- ▶ Är kraven på externa utförare tydliga både ekonomiskt och vad som ska göras? Finns tydligt angivet vilka åtgärder kommunen kan vidta om entreprenör inte genomför enligt överenskommelse/avtal?
- ▶ Regleras om och under vilka förutsättningar motparten kan överlåta bolag/åtaganden enligt avtal?
- ▶ Görs riskanalyser som en del i beslutsunderlagen för exploateringar?
- ▶ Finns krav som kan vara i strid med LOU (förtäckt upphandling)?
- ▶ Finns en tillräcklig kvalitetssäkring av planarbetet på politisk nivå utifrån den kraftigt ökade arbetsbelastningen (MSN och kommunstyrelsen KSSU)?

2.4.4 Kommunstyrelsens arbete genom utskott och kommittéer

Under kommunstyrelsen och/eller på uppdrag av kommunstyrelsen arbetar ett antal utskott, kommittéer och råd: kommunstyrelsens arbetsutskott, verksamhetsutskott (KSVU), stadsutvecklingsutskott (KSSU), Miljömålskommitté, Brottsförebyggande råd, näringslivsråd, seniorråd och tillgänglighetsråd.

En granskning genomförs om det finns tydliga, lagenliga och ändamålsenliga riktlinjer och delegationsordningar för utskotten samt om ansvar/roller är tydliga i förhållande till kommunstyrelsen. Granskningen omfattar också en bedömning av om beslut fattas på rätt

nivå samt om beslutsunderlag, anmälan om beslut fattade på delegation och information är tillräcklig i kommunstyrelsen.

2.4.5 Intern kontroll kopplat till betalningar till föreningar

Kommunen betalar årligen ut pengar till föreningar i form av bl a bidrag, lån/borgen samt köp av tjänster. En fördjupad granskning görs baserat på dataanalys av samtliga betalningar som sker till föreningar. Utifrån analysen väljer revisionen ut ett antal betalningar och följer upp att utbetalningarna baseras på beslut i behörig instans, samt att det finns relevanta avtal/beslutsunderlag kopplat till utbetalningarna. Vidare sker en granskning av hur berörd styrelse/nämnd följer upp leveranser/åtaganden från föreningarna.

2.4.6 Utbildningsområdet

Kostnader för utbildning utgör en av de enskilt största posterna för kommunen. Det kommunala ansvaret för utbildningsområdet vad gäller förskola, grundskola och gymnasium fördelas mellan kommunstyrelsen och utbildningsnämnden. En fördjupad granskning genomförs av styrningen av utbildningsverksamheterna.

2.4.7 Uppföljning av tidigare granskningar

Följande granskningar som genomförts år 2014 och 2015 följs upp.

- Exploateringsprocessen följs upp inom ramen för fördjupad granskning ovan (2014).
- Upphandling (2015)
- Bisysslor (2013)

2.5 Granskningar som bedöms angelägna men som inte ryms inom budget detta år

2.5.1 IT-områden/frågeställningar inom IT

- ▶ IT-strategi för val av system, drift och underhåll
- ▶ Organisering av tekniska och supportresurser samt styrningsstruktur
- ▶ Kompetensförsörjning
- ▶ Budgetering
- ▶ Upphandlingsprocessen vid nya system
- ▶ Informationssäkerhetshantering
- ▶ Cyberattacker

2.5.2 Pulsen Combine

Revisionen genomför en granskning på användarnivå. Bl a granskas hur arbetsledningen säkerställer att personer som skall arbeta med systemet som personal i kommunen eller anordnare/brukare får tillräcklig utbildning/vägledning i systemet. Vidare granskas hur rättssäkerhet och effektivitet säkerställs.

En viktig fråga för granskning är också om det går att ta ut ändamålsenliga rapporter och statistik ur systemet för styrning, uppföljning och kontroll av verksamheterna. Indikationer finns om att detta inte fungerar på ett tillräckligt sätt. I granskningen ingår att bedöma ändamålsenligheten i rapportgenerering samt om statistik och underlag för styrning och uppföljning hanteras med tillräcklig intern kontroll.

2.5.3 Intern kontroll kopplat till avtal avseende skötsel av naturreservat, m m

En granskning sker av den interna kontrollen kopplat till avtal avseende skötsel av naturreservat, m m. Dvs finns aktuella, tydliga och relevanta avtal med externa aktörer som ansvarar för skötsel av naturreservat, m m samt hur styr och följer Natur- och trafiknämnden upp att utförandet sker i enlighet med avtalen. Vidare vilka åtgärder som vidtas om avvikelser föreligger. Granskningen avgränsas till att omfatta Velmasund och Nacka naturreservat.

2.5.4 Granskning av diarieföring och arkivering

Offentlighetsprincipen är central för den svenska förvaltningen inom stat, landsting och kommuner. Medborgarna har enligt Tryckfrihetsförordningen rätt att ta del av allmänna handlingar. Ytterligare bestämmelser i förvaltningslagen, offentlighets- och sekretesslagen och arkivlagen skapar tillsammans med förordningen en långtgående skyldighet för myndigheter att upprätta rutiner för hantering och registrering av ärenden och handlingar.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att det finns rutiner för diarieföring samt för att rutinerna tillämpas korrekt. Användningen av e-post och olika former av IT-stöd innebär ett ökat behov av struktur. Grunden för en väl fungerande diarieföring är att hela organisationen omfattas av regler och rutiner och att alla har kunskap om dem.

Syftet med granskningen av kommunens diarieföring är att bedöma om befintliga system och rutiner för ärendehantering och allmänna handlingar är ändamålsenliga och tillgodoser de krav som framgår av gällande lagstiftning respektive kommunens interna regelverk.

För att uppnå granskningens syfte besvaras följande delfrågor:

- ▶ Finns aktuella styrdokument inom kommunen avseende diarieföring, offentlighet och sekretess?
- ▶ Hur är arbetet organiserat?
- ▶ Är ansvarsfördelning, befogenheter och organisation tydlig och i överensstämmelse med aktuell lagstiftning?

- ▶ Hur sker registrering av allmänna handlingar, både inkommande, utgående och inom kommunen upprättade?
- ▶ Vilket systemstöd används och hur upplever användarna systemets tillgänglighet och tillförlitlighet? Förekommer manuell diarieföring?
- ▶ Arkiveras och gallras handlingar på ett lämpligt sätt?
- ▶ Tillgodoses allmänhetens rätt till insyn i kommunens verksamhet?
- ▶ Bidrar system och rutiner för diarieföring till en effektiv och säker ärendehantering?
- ▶ Finns en systematisk uppföljning och kontroll av kommunens diarieföring?

2.5.5 Arbets- och företagsnämnden

En fördjupad granskning genomförs avseende styrning, uppföljning av vuxenutbildning samt SFI.

2.5.6 Granskning av konsultanvändning

Kommunen köper årligen konsulter för väsentliga belopp. En granskning görs av styrning och intern kontroll kopplat till köp av konsulter. Granskningen baseras på en registeranalys av kommunens leverantörsreskontra/huvudbok.

Revisionsfrågor:

- ▶ Finns en tydlig strategi för köp av konsulter för kommunens verksamheter?
- ▶ Görs riskanalyser i förhållande till beslut om anlåtande av konsulter? Sker avvägning mellan konsultinsatser av tidsbegränsad karaktär och behov av kontinuitet i kommunens verksamhet? Hur dokumentets i så fall detta?
- ▶ Vilka verksamheter är främst beroende av konsulter (bemanningföretag respektive övriga konsulttjänster)? Är nyttjandet av konsulter förenlig med den långsiktiga strategin och vidtas åtgärder för att säkerställa en relevant nivå på nyttjandet av konsulter?
- ▶ Vilken omfattning budgeteras för köp av konsulter och vilket utfall är det?
- ▶ Finns en tillräcklig intern kontroll som säkerställer att konsulter upphandlas i enlighet med Lagen om offentlig upphandling?

2.6 Redovisningsrevision

Intern kontroll

Revisorernas kunskap och kontinuerliga uppdatering av hur den interna kontrollen fungerar i en organisation och nivån på densamma är en av hörnstenarna vid genomförande av revisionsuppdrag. Granskningen syftar till att bedöma om organisationen är ändamålsenlig och fungerar tillfredsställande.

Revisionens mål är att verka för korrekt redovisning, god ordning, tillfredsställande säkerhet och hög effektivitet i kommunens verksamhet.

Varje nämnd/styrelse är enligt kommunallagen skyldig att tillse att en tillräcklig styrning och kontroll finns och att verksamheten systematiskt följs upp och utvärderas. Nämnderna har således ansvar för att finna former för en god kontroll och säkra ändamålsenliga rutiner för

både huvud- och stödprocesser inom kommunens verksamhet. För varje ansvarsområde alternativt process/ rutin bör det finnas klarlagt vilka krav och uppföljning som gäller för intern kontroll samt vilka kontrollmål som finns inbyggt i rutinerna.

Inom ramen för granskningen av korrekt redovisning ingår att granska och utvärdera kommunens rutiner och interna kontroll kopplat till redovisningsprocesser.

Granskningen har fortsatt tyngdpunkt på pensionsredovisning och exploateringsredovisning innefattande granskning av rutiner och intern kontroll inom detta område. Granskningen omfattar i övrigt främst kommunens övergripande styrning och uppföljning av intern kontroll och rutiner för hantering av löner, leverantörsfakturor, kundfakturor, materiella anläggningstillgångar, momsredovisning, bokslutsprocess, kommunalrådets omkostnadskonton, ledningsnära frågor som representation etc, attester, redovisning av sociala avgifter, källskatt etc. I granskningen ingår också test av att rutinerna och den interna kontrollen fungerar. Särskild uppmärksamhet kommer att riktas på att den så kallade tvåhandsprincipen tillämpas.

Granskning av delårsrapporten

Granskningen innebär en översiktlig granskning av delårsbokslutet. Syftet är att bedöma om delårsbokslutet håller en tillfredsställande kvalitet och om det är upprättat i enlighet med god redovisningssed. Granskningen innefattar också en bedömning av mål och måluppfyllelse. Syftet är också att på ett tidigt stadium identifiera eventuella väsentliga revisionsnoteringar inför årsbokslutet. Revisorerna ska lämna ett uttalande till fullmäktige som underlag för fullmäktiges behandling av delårsbokslutet.

Sedan 2014 finns en särskild rekommendation från Rådet för kommunal redovisning som reglerar minimikraven i en kommuns delårsrapport. Granskningen omfattar en genomgång av att Nacka kommuns delårsrapport uppfyller kraven i rekommendationen.

Granskning av kommunens bokslut, koncernbokslut och årsredovisning

Granskning genomförs av dels årsredovisningen med förvaltningsberättelse, verksamhetsredovisning, balans- och resultaträkningar, finansieringsanalys, dels koncernredovisning med däri ingående verksamhetsredovisning, balans- och resultaträkningar, finansieringsanalys samt noter. Ställning tas till relevansen i boksluten. I granskningen av årsbokslutet vägs de överväganden och bedömningar in som gjorts vid den löpande granskningen och granskningen av delårsrapporten. Kommunens metoder för framtagande av årsbokslut bedöms och hur anvisningar tillämpats.

Under 2017 avser vi att lägga särskild vikt vid hur bokslutsprocessen utformas och genomförs.

2.7 Ansvarsprövningen

Vid ansvarsprövningen ska revisorerna enligt god revisionsred beakta:

- ◆ Bristande måluppfyllelse, ohörsamhet till mål och riktlinjer fastställda av fullmäktige eller i föreskrifter
- ◆ Bristande styrning, ledning, uppföljning och kontroll
- ◆ Förtroendeskada eller annan immateriell skada
- ◆ Ekonomisk skada
- ◆ Obehörigt beslutsfattande
- ◆ Icke lagenlig verksamhet, brottslig gärning
- ◆ Otillräcklig beredning av ärenden
- ◆ Ej rättvisande redovisning

3 Revisorernas särskilda granskning

3.1 Särskild granskning av styrelse och nämnder

För att leva upp till kraven på granskning av all verksamhet utför de förtroendevalda revisorerna - utöver den granskning som utförs av sakkunnigt biträde- fortlöpande riktad granskning av det som sker i kommunstyrelsen, dess utskott samt nämnderna.

Revisorerna har sinsemellan fördelat ansvaret för bevakning enligt följande.

Verksamhet	Ansvarig
Arbets- och företagsnämnden	Yvonne Wessman
Fritidsnämnden	Stefan Herczfeld
Kommunstyrelsen	Samtliga
Kommunstyrelsens arbetsutskott	Birgitta Westman Ingegerd Thorngren
Kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott	Yvonne Wessman Ingegerd Thorngren
Kommunstyrelsens verksamhetsutskott	Lars Berglund Kerstin Malmström
Kulturnämnden	Kerstin Malmström
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden	Dan Johansson
Natur- och trafiknämnden	Henrik Sundström
Socialnämnden	Birgitta Westman
Utbildningsnämnden	Lars Berglund
Valnämnden	Dan Johansson
Äldrenämnden	Stefan Herczfeld
Överförmyndarnämnden	Henrik Sundström

I den löpande bevakningen ingår att:

- ♦ följa och informera sig om kommunens verksamheter, i synnerhet verksamheten inom bevakningsområdet samt att övergripande rapportera om väsentliga iakttagelser från nämnder/protokollsläsning,

- ◆ ge uppslag till fördjupade granskningar,
- ◆ ge signaler om vad som kan lyftas fram som angelägna revisionskommentarer i delårsrapport och bokslutsgranskning,
- ◆ ge uppslag till nämnd- och verksamhetsträffar.

4 Kompetensutveckling och nätverk

Med den snabba utvecklingstakt som råder i kommunal verksamhet och inom revisionen behöver de förtroendevalda revisorerna löpande utveckla sin kompetens. Detta sker genom deltagande i nätverk, regionalt och nationellt, i seminarier och konferenser samt genom riktade utbildningsinsatser och studiebesök. Revisionen får löpande inbjudningar till diverse seminarier och konferenser. Prioritering av dessa sker vid revisionens möten.

Det sakkunniga biträdet orienterar revisorerna löpande om nyheter och förändringar som, utifrån ett revisionsperspektiv, kan vara aktuella för Nacka kommun.

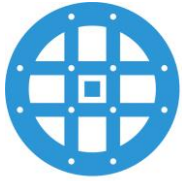
5 Kommunikation

Granskningen sker så långt möjligt i samarbete med dem som granskningen berör innan den formella kommunikationen och rapporteringen sker till ansvarig styrelse eller nämnd. Berörd nämnd/förvaltning ges tillfälle till faktagranskning innan rapport slutligt fastställs. För att få information om verksamheten tas initiativ till gemensamma möten mellan revisorerna och kommunstyrelsen/presidiet samt med nämnd/förvaltning.

Revisionsrapporterna hålls korta med fokus på väsentliga iakttagelser och förslag till förbättringsområden. Viss rapportering sker genom powerpointbilder. Ett Info-blad med en sammanfattning på en sida tas fram för varje rapport.

Revisionens iakttagelser kommuniceras via revisionsberättelse och verksamhetsberättelse till kommunfullmäktige samt revisionsrapporter jämte revisionskrivelser till berörda nämnder/styrelser. Revisionskrivelserna är revisorernas formella sätt att delge nämnder och styrelser vilka bedömningar revisorerna gör utifrån utförda granskningar eller andra aktiviteter. I skrivelserna tas vanligtvis upp både förbättringsförslag och markeringar av brister som bör åtgärdas. Nämnder/styrelser förutsätts återkomma till revisorerna med svar på det som tas upp i revisionskrivelserna och underliggande granskning. Revisionen förmedlar även iakttagelser muntligt, t ex vid möten med presidier.

Kommunikation med kommunfullmäktige sker via dess presidium 2-3 gånger per år, där bland annat revisionens inriktning och revisionsprojekt stäms av samt revisionsberättelsen överlämnas. Revisionens rapporter och i förekommande fall revisionskrivelser översänds löpande till kommunfullmäktige. Revisorerna har en stående punkt på kommunfullmäktiges föredragningslista för anmälan av revisionskrivelser och rapporter mm. Revisionens förslag till budget överlämnas till fullmäktiges presidium för vidare beredning.

NACKA
KOMMUN

Kommunrevisionen

6 Kansliservice

I den administrativa servicen som tillhandahålls av sakkunnigt biträde ingår medverkan i sammanträden, för- och efterarbete, arkivering med gallringsplan och övriga administrativa göromål samt möten med fullmäktiges presidium och styrelse/nämnder samt viss rådgivning.